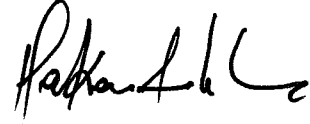

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Sn. Bekir PAKDEMİRLİ tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 13.11.2020

Zeki Hakan SİDALI
Mersin Milletvekili

Türkiye baklagillerin gen merkezidir ve ekolojik şartları baklagil üretimine uygundur. Bu nedenle baklagiller Türkiye’de tarla bitkileri ekim alanları içinde tahıllardan sonra ikinci sırada gelmektedir.

Son yıllarda Türkiye’nin baklagil arz ve kullanımında yaşanan artış, dünya ortalamasının altındadır. 2018 yılında gerçekleşen toplam baklagil arzı yaklaşık 1,7 milyon ton seviyesinde olup, baklagil kullanımının 2018 yılında bir önceki yıla göre 31 bin ton azaldığı görülmektedir. Türkiye baklagil üretiminde kendine yeterlilik açısından incelendiğinde; 2000 yılında nohutta %115,7, kırmızı mercimekte %97,1, yeşil mercimekte %89,8 ve kuru fasulyede ise %95,5 oranında kendine yeterliliğe sahipken, 2017’de bu oranlar dikkat çekici bir düşüş yaşayarak nohutta %87,5, kırmızı mercimekte %89,6, yeşil mercimek %56,5 ve kuru fasulye %82,7 olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye 2018 yılı itibariyle 8,8 milyon dekar alanda 1.224 milyon ton baklagil üretimi gerçekleştirmiştir. Nohut, fasulye ve mercimek toplam baklagil üretiminin %98,3’ünü oluşturmaktadır. Nohut 630 bin ton, kırmızı mercimek 310 bin ton, kuru fasulye 220 bin tondur.

Türkiye’de 2018 yılında baklagil üretimi 2005 yılına göre %13 azalmıştır. Baklagil ithalat değeri kuru baklagillerde 2018 yılında 338 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılında 114 bin ton olan kuru baklagiller ithalat miktarı 2018 yılında yaklaşık 5 kat artarak 557 bin tona yükselmiştir.

Türkiye bakliyat sektörünün tüm bileşenleri kümelenmiş bir şekilde Mersinde toplanmıştır. Türkiye’de bakliyat ürünlerinin işlenmesine dayalı sanayinin yaklaşık yüzde 70’i Mersin’de kuruludur. Ülkemiz bakliyat dış ticaretinin yüzde 80’i Mersin üzerinden yapılmaktadır. Mersin’de yaklaşık 250 firma bu sektörde çalışmakta olup istihdama önemli katkı sağlamaktadır.

Baklagil üretim sürecinde diğer tarımsal ürünlere göre daha düşük düzeyde girdi kullanımı olmasına rağmen girdi maliyetleri yüksektir. Bununla birlikte alternatif ve ikame ürünlere yönelimin artması ve yetiştirme tekniği ile ilgili sorunlar bulunmaktadır. Yetiştirme tekniği ile ilgili sorunlar da sertifikalı tohum kullanım oranını azaltmaktadır.

Baklagil ürünleri su kullanımı açısından çok su isteyen tropikal ürünlere göre karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir. Birim alanda ve birim üründe su girdisine karşı elde edilen verimlilik bağlamında doğru havzaya doğru ürünün teşvik edilmesi gerekmektedir. Yani az su ile yüksek verimlilik elde edilecek ürün deseni teşvik edilmelidir. O nedenle baklagil üretimi

su ayak izi küçük, mavi su ayak izi bağımlılığı daha az olan ve çevresel sürdürülebilirlik açısından daha uygun bir ürün desendir.

Baklagil sektörüne ilişkin temel sorun alanları incelendiğinde, özellikle üretim odaklı sorunların sektörün ağırlıklı olarak ithalata yönelmesine neden olduğunu göstermektedir. Ayrıca alternatif veya ikame ürünlere uygulanan tarımsal destekleme politikaları ekim alanlarındaki azalmalara neden olmuş ve üretimi de azaltmıştır. Bakliyat üretimindeki ciddi azalışlar ile üretimin iç talebe cevap vermemesi ile ithalatta önemli artış yaratmıştır ve baklagil sektöründe net ithalatçı konumuna geçilmiştir. İthalatın artması, bakliyat fiyatlarını yurtdışı gelişmelere karşı son derece duyarlı hale getirmiştir. Yurtdışı piyasalardaki fiyat yükselişleri, iç piyasadaki fiyatlar üzerinde belirleyici etki yapmaya başlamıştır. Dünya fiyatlarındaki artış nedeniyle, ülkemizdeki tüketiciler de olumsuz etkilenmektedir.

Gelir tüketim esnekliğine bağlı olarak düşük mal olarak adlandırılan baklagiller özellikle iç pazarda yaşanan fiyat artışları nedeniyle lüks ürün konumuna geçiş göstermiştir. Genel olarak düşük fiyat düzeyinde konumlanan bu ürünlerdeki yüksek fiyat artışları beraberinde talep daralmasını da ortaya çıkarmaktadır. Bu durum bir taraftan tüketici mağduriyeti doğururken diğer taraftan üretimin sürdürülebilirliği üzerinde negatif etkiler oluşturmaktadır.

Son yıllarda dünyada baklagil grubu çarpıcı bir biçimde öne çıkmış ve 2016 yılı Birleşmiş Milletler FAO tarafından "Uluslararası Bakliyat Yılı" olarak ilan etmiştir. Pandemi sürecinde gıdanın önemi artarken gıda ürünleri içerisinde bakliyat grubu ise açık ara önemini hissettirmiştir. Bakliyat ürünleri sağlıklı olmaları, ekonomik olmaları, bozulmadan uzun süre muhafaza edilebilmeleri nedenleriyle salgınının başlangıcından bu yana temizlik ve kişisel hijyen malzemeleri ile birlikte en fazla talep gören ürünler arasında yer almıştır. Pandeminin yanı sıra özellikle küresel ısınmanın yarattığı sorunlar karşısında, kırmızı ete oranla yedide bir daha az girdi gerektiren, proteince zengin bu ürün grubu insan gıdası olarak gelecek vaat etmektedir.

Bu gelişmelere karşın gelecek on yılda yapılan tahminlerde, Türkiye'nin baklagil ekim alanlarında ve üretim miktarında azalma, ithalat, ihracat ve fiyatlarda (ÇEGF) artış olacağı öngörülmektedir.

Bu bilgiler ışığında;

- 1- Bakanlığınız nadas alanlarında bakliyat üretiminin artırılmasına ilişkin ne gibi çalışmalar yapmaktadır? 2021 tarım yılında bu konuda atılmış somut adımlar nelerdir?
- 2- Bakanlığınıza göre son 10 yılda nadas alanlarında bakliyat üretimi kaç dekar alanda, ne oranda ve kaç ton artmıştır?
- 3- Bakanlığınız Toprak Mahsulleri Ofisi'nin bakliyat sektöründe piyasayı regüle etme rolünü daha iyi bir hale getirebilmesi için ne gibi etkinleştirici adımlar atmaktadır?
- 4- Bakanlığınız bakliyat ürünlerini ülkenin belirli havzalarında üretilecek şekilde uzmanlaşmayı içeren bir yönteme geçerek havza bazlı destekleme modelini yeniden düzenlemeyi planlamakta mıdır? 2021 tarım yılında bu konuda atılmış somut adımlar nelerdir?
- 5- Bakanlığınız niçin neredeyse havza bazlı tarıma konu olan havzaların yarısında bakliyat ürünlerinin ekimini teşvik etmektedir?
- 6- Bakanlığınız münavebeli ekim sistemi kapsamında bakliyat ürünlerinin ekimini zorunlu hale getirmeyi planlamakta mıdır? 2021 tarım yılında bu konuda atılmış somut adımlar nelerdir?
- 7- Bakanlığınız bakliyat sektöründe sertifikalı tohum üretimini artırmaya yönelik olarak neler yapmaktadır? 2021 tarım yılında bu konuda atılmış somut adımlar nelerdir?

- 8- Bakanlığınız son yıllarda sabit kalan bakliyat sektöründe sertifikalı tohum üretim desteğini ve sertifikalı tohum kullanım desteğini artırmayı planlamakta mıdır? 2021 tarım yılında bu konuda atılmış somut adımlar nelerdir?
- 9- Bakanlığınız bakliyat sektöründe kaliteli tohum kullanımını artırmak için TİGEM kapsamında hangi adımları atmaktadır?
- 10- Bakanlığınız bakliyat sektöründe kaliteli tohum kullanımını artırmak için Tarım Kredi Kooperatifleri kapsamında hangi adımları atmaktadır?
- 11- Bakanlığınız 2020 yılı için tarımsal ARGE çalışmalarına ne kadar para ayırmıştır? 2021 yılında tarımsal ARGE çalışmalarına ayırdığı para ne kadardır?
- 12- 2020 merkezi idare bütçesinde toplam ARGE'ye ayrılan paranın oransal açıdan ne kadarı tarımsal ARGE için ayrılmıştır? 2021 yılında bu oran ne kadardır?
- 13- Bakanlığınız tarımsal istatistik alt yapısının güçlendirilmesi için ne gibi adımlar atmaktadır?
- 14- Bakanlığınız tarımda dinamik veri üretim sistemi için akıllı tarım uygulamalarından faydalanmakta mıdır?
- 15- Bakanlığınız baklagil üreticilerinin örgütlenmesini kolaylaştıracak hangi uygulamaları hayata geçirmiştir?
- 16- Bakanlığınız bakliyat sektöründe tarla, depo ve lojistik aşamalarda yaşanan kayıpları azaltmak için hangi adımları atmaktadır?
- 17- Bakanlığınız bakliyat sektöründe sözleşmeli üretim modeli uygulamakta mıdır? 2021 yılında atılan somut adımlar nelerdir?
- 18- Bakanlığınız bakliyat sektörünün hasada yönelik araç-ekipman ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak hangi yatırımları yapmıştır? 2021 yılında atılan somut adımlar nelerdir? Bu kapsamda Mersin'e ne kadarlık araç-ekipman yatırımı yapılmıştır?
- 19- Bakanlığınız "Baklagil Sektör Politika Belgesi 2019-2023" raporuna göre içinde bulunduğumuz beş yıl içerisinde baklagil ekim alanlarının daralırken fiyatlarının yükseleceği öngörülmektedir. Bakanlığınız bu gidişatı tersine çevirmek için 2020 yılında ne gibi çalışmalar yapmıştır? 2021 yılında ne gibi çalışmalar yapmayı öngörmektedir?
- 20- Bakanlığınız 2021 yılında GAP bölgesinde sulamaya açılan bölgelerde mercimeğin diğer ürünlerle rekabet edebilmesi için destekleme politikası geliştirmiş midir?
- 21- Bakanlığınız 2021 yılında Orta Anadolu Bölgesinde kışlık kırmızı ve yeşil mercimek üretiminin teşvik edilmesi için ne gibi destekleme politikası geliştirmiştir?
- 22- Bakanlığınız 2020 yılında baklagil üretiminde hastalık ve zararlılardan doğan maddi kayıpları azaltmak için tarımsal sigorta uygulaması hayata geçirmiş midir? 2021 yılında hayata geçirecek midir?
- 23- Bakanlığınız baklagil üretiminde iyi tarım uygulaması hayata geçirmekte midir?
- 24- 2020 üretim yılı içerisinde ne kadar alanda iyi tarım uygulamalarını esas alan baklagil üretimi yapılmış, kaç ton ürün elde edilmiştir?
- 25- Bakanlığınız dünyada baklagil üretiminin yüksek olduğu ülkelere yakın bir konumda bulunan Türkiye'nin bu ülkelerin tüketim tercihlerine göre ürün çeşitliliğini geliştirmeye yönelik olarak 2020 yılında somut ne gibi adımlar atmıştır? 2021 yılında somut ne gibi adımlar atmayı planlamaktadır?
- 26- Bakanlığınız bakliyat sektöründeki gelişmeleri takip edebilmek için kurum bünyesinde ürün piyasa izleme değerlendirme birimleri oluşturmuş mudur?
- 27- Bakanlığınız bakliyat sektörüne yönelik olarak düzenli ülke raporlaması ve düzenli tahmin raporlaması yapmakta mıdır?
- 28- Bakanlığınız kişi başına düşen bakliyat tüketimini artırmak için kamu spotu çalışmaları var mıdır? Varsa nelerdir?